

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER JAMES DEBEVEC Editor Henderson 0628 Cleveland, Ohio Published daily except Sundays and Holidays

Subscription rates: United States and Canada \$5.50 per year, Cleveland by mail \$7.50 per year...

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

Naš jedilni list za 1943

Koliko živil bomo dobili letos? Vladni uradniki pravijo, da ne toliko kot lani, pa vendar toliko, da lačni ne bomo...

Recimo družine, ki so imele letnih dohodkov nad \$5,000, so porabile do štiri funte mesa na teden za vsako osebo...

Družine, ki so, recimo, imele \$1,000 dohodkov na leto, so porabile morda samo en funt mesa na teden na osebo...

Na poljedelskega tajnika Wickarda je prišlo opetovano vprašanje: koliko raznih živil, ki so najbolj potrebna za človeško telo, bo dovoljenih civilistom...

Koliko živil bo dobilo civilno prebivalstvo v letu 1943, je največ odvisno od poljskih pridelkov v tem letu...

Toda farmar ne more računati samo na svoje roke, ampak mora vzeti v obzir še druge faktorje, namreč: vreme, pomanjkanje delavcev, problemi prevoza in podobno...

Ako vzamemo za bazo, da bo farmar pridelal kvoto, kot se pričakuje, da jo bo in če vzamemo v obzir, da armada ne bo napravila večjih zahtev na živila kot dozdaj...

Odrasla oseba bo dobila na teden okrog 36 unč mesa, kar je nekako 2 funta in en četrt. Anglija ga daje nekaj več kot en funt...

Meso bo postavila vlada pod racioniranje. Za boljše vrste mesa bo treba dati več točk iz knjige št. 2. Boljše vrste mesa, kot na primer steaki, se bo dobilo manj...

Produkcija mesa se računa za letos ne približno 25,000,000,000 funtov. Armada ga bo zahtevala okrog 7,500,000,000 funtov, torej ga bo ostalo za civilno prebivalstvo 17,500,000,000 funtov...

Meso, ki ga dobe zavezniki iz posojilnega sklada, bo vzeto iz količine, ki je določena za armadno potrebo. Toda zavezniki bodo dobili v večini svinjino...

Kar se tiče sirovega masla, vlada računa 13 funtov na leto za vsako osebo. To je približno 4 funte manj, kot ga civilno prebivalstvo normalno porabi...

Producenti sirovega masla ga morajo deti na stran 20 odstotkov za armado. Zavezniki so ga dobili prošlo leto manj kot en odstotek, dočim ga bodo morda dobili letos 5 do 8 odstotkov...

Masti bo dobila vsaka oseba na leto okrog 23 funtov, kar je okrog 3 funte manj, kot je normalna zahteva...

Kar se tiče moka je bo dovolj za vse civilne potrebščine, ker je dovolj žita v skladiščih. Torej bo tudi kruha dovolj za vse normalne potrebe...

Kar se tiče jajc jih bo dobil narod nekoliko manj kot lansko leto. Prošlo leto jih je bilo zavžitih ali porabljenih 316 na vsako osebo...

Kokošjega mesa bo na razpolago letos več kot lansko leto. Toda zahteva bo pa tudi večja zanj, ker bo drugega mesa manj na razpolago...

Prezervirano sadje in sočivje bo s 1. marcem racionirano. Količina, ki bo dovoljena, bo okrog 40 funtov na osebo na leto...

Ako bodo farmarji pridelali zahtevano količino krompirja, fižola, graha in sveže zelenjave, bo tega dovolj za vse zahteve civilnega prebivalstva...

Možno je, da bo drugo zimo primanjkovalo svežega mleka v velikih mestih. V takem slučaju bo potrebno racioniranje, da bo dovolj mleka za otroke in noseče matere...

BESEDA IZ NARODA

Žrtve fašistovskega režima

Čenjeno uredništvo. Pod pisanemu "Jugoslovanskemu Oboru iz Italije" je čast na podlagi dobljenih vesti iz domovine javiti vam tužno vest, da so preminili kot žrtve fašistovskega režima v Italiji sledeči narodni prvaki-Slovinci:

Dr. Drago Marušič, bivši ban v Ljubljani in minister socialne politike in narodnega zdravstva v Beogradu, Andrej Čok, bivši šolski voditelj slovenskih "Cirilo-Methodovih" šol v Trstu, in Danilo Zelen, slušatelj prava ljubljanske univerze.

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriske, rojen v Optajem Selu pri Doberdolu, poznanem kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani...

gradu, skupaj z mnogimi drugimi, potem pa so ga odvedli v koncentracijsko taborišče v notranjosti Italije. Sedaj je došla vest, da so ga Italijani streljali. Podrobnosti o njegovi smrti in razlogih smrti ni.

Dr. Marušič je bil vedno korekten, pošten in objektivni človek. Spoštovali so ga vsi, prijatelji in sodelavci, kakor tudi neprijatelji (le politični, ker drugih ni imel). Bil je dober Slovenec in iskren Jugoslovčan. Enako so mu bili pri sreči tudi Hrvati in Srbi. Največjo ljubezen pa je poklanjal onemu svojemu ljubljensku kraju in našemu tamošnjemu nesrečnemu narodu na Gorškem, v Trstu in Istri, kateremu je po prvi svetovni vojni italijanski nasavitni imperijalizem odrekal pravico za slobodo in življenje. Z vso dušo in z vsem srcem je hrepenel, da tudi temu delu naše milne domovine zasije sonce slobode. Bil je tipičen izraz "kraškega fanta."

Njegovo in njegovih sodržnikov delo bo imelo — v to smo prepričani — uspeh, Istra, Trst, Gorica bodo slobodni, ali njega, enega od tvorcev te slobode, ne bo več med živimi. In kdo ve, koliko drugih slovenskih in hrvatskih prvakov iz Julijske Krajine ne bo več. Usoda. Morali so se žrtvovati, da bi drugi živeli in bili slobodni.

Dragi Drago, večnaja Ti pamjat.

Andrej Čok je bil sin stare tržaške družine. Ime njegove družine se nahaja med podpisniki-meščani tržaškega mesta na pergamentu, s katerim je mesto Trst 1212. leta kapituliralo pred beneškim dožem. Tudi to je med drugimi eden od dokumentov, da so Slovenci avtonomni prebivalci mesta Trsta.

Pok. Andrej je služil kot učitelj po raznih tržaških šolah. Še pred prvo svetovno vojno je postal učitelj na edini, privatni, slovenski šoli v Trstu, ki jo je vzdrževala "Družba sv. Cirila in Metoda" v Ljubljani. Ta šola je bila ponos ne samo tržaških Slovencev, nego vseh Slovencev sploh. Centru, v katerem je živel skoraj največje število Slovencev, je "Družba sv. Cirila in Metoda" posvetila največ pozornosti in ljubezni. Osnovana 1886. l. se je ta šola pred prvo svetovno vojno razvila v eno od najvažnejših kulturnih institucij primorskih Slovencev. Zraven osnovne šole za dečke in osnovne šole za deklice, je bila v sklopu te ustanove tudi nižja srednja trgovska šola in meščanska šola z rangom nižje srednje šole. Nad 1600 slovenskih otrok je obiskovalo to šolo, na kateri je poučevalo 36-40 učnih moči. Od 1919 dalje je bila šola last novega "Šolskega društva," ki jo je prevzelo od Družbe sv. Cirila in Metoda, in od tedaj dalje je bil šoli voditelj Andrej Čok.

Ta šola, ki je bila med glavnini stebri tržaških Slovencev za njihov narodni napredek, je obstajala do 1930. leta. In še tega leta so se vršile priprave za naslednje šolsko leto 1930-31. Učeni so se upisali, a 1. septembra je bila po stari navadi maša v cerkvi sv. Jakoba, po kateri bi bili morali učitelji in učenci iti v šolo, na otvoritev šolskega leta. Vse to se je seveda godilo v sporazumu z italijanskimi oblastmi. Kakor strela iz vedrega neba se pojavi med mašo v cerkvi karabinijer, ki vroči pok. Andreju, kot šolskemu predstojniku — dekret vlade iz Rima, da je šola zabranjena in da se mora zapreti. Lepa slika čisto fašističnega metoda. Moremo si predstavljati nered in brige, ki so jih te odredbe povzročile pri otrocih, njih

starih in pri učiteljskem oboju, katero je naenkrat ostalo brez kruha.

Ko je bila šola zaprta, se je Andrej Čok posvetil samo privatnemu življenju. Bil je preveč eksponiran, da bi smel riskirati kakoršnokoli udejstvovanje, obdan noč in dan od fašistovskih agentov in špijonov. Ipak so ga dvakrat zaprli, prvič v Koprno v famoznem zaporu, drugič v še famoznejši Regina Coeli v Rimu. Ker pa mu niso mogli ničesar dokazati, je bil izpuščen. Fašisti so smatrali, da že sama njegova pojava pomeni moralno podporo Slovencev, zato jim je bila celo njegova navzočnost sama na poti. Brez razloga je bil — skupaj z mnogimi drugimi — še nekaj dni pred vstopom Italije v vojno, zaprt. V poznem procesu decembra meseca 1941 v Trstu proti 71 osebam radi "veleizdaje in antifašizma" je bil z drugimi vred obsojen na 30 let zapore. Sedaj je prišla vest, da je še meseca julija umrl v zaporu. Ker je bil zdrav in krepak, je verjetno, da je umrl na posledičnih groznega postopanja z njim, ali zastrupljenja, ako ga niso naravnost ubili.

Andrej Čok je nedolžna žrtev. Glavna krivda mu je bila, da je brat predsednika "Jugoslovanskega Odbora iz Italije," ki je bil vodja antifašističnega pokreta, pa je uspel, da se je rešil in živi v Ameriki.

Velik in impozanten po zunanosti, je bil pok. Andrej blag in skromen v občevanju. Zaveden Slovenec in iskren Jugoslovčan bil je vedno čvrst karakter, pošten in objektivni. Vsi so ga imeli radi. Njegovi bivši učenci in kolegi so ga obožavali. Posebno pa so ga spoštovali in cenili tudi mnogi tržaški Italijani. Dičila ga je dobrota in plemenitost srca. Nič ne more bolje karakterizirati širine njegove lepe duše nego ta dogodek iz njegovega življenja: Italijanski iredentisti iz bivših avstrijskih pokrajin so smatrali Viljema Oberdanka, ki je pripravljaval atentat na cesarja Franca Jožefa, pa so ga prijeli in obesili, kot svojega največjega junaka in mučenika. Po celi Italiji je slavljen kot tak. Oberdank je bil nezakonsko dete matere-Slovenke, ki ni niti obvladala italijanskega jezika. Oče Italijan je vzgojil sina v italijanskem iredentističnem duhu. Oberdank je pred smrtjo zapustil neka pisma in druge dokumente v roke sorodnikov-Slovencev, misleč da bodo tako najbolj na varnem. Tako je zares bilo. Nekaj let pred današnjo vojno je slučajno uspelo pok. Andreju, da pride v posest teh pisem in dokumentov. Znajoč, kako veliko važnost bi polagali Italijani na te dokumente — vsaj iz razlogov pijetete, ako ne iz drugih — jih je vključil v krivicam, katero so Italijani storili njegovemu narodu in specialno njegovim šolam, pa tudi njemu samemu, poklonil nekemu svojemu prijatelju-Italijanu, da bi prišle v prave roke. Prevzela jih je mestna občina tržaška v svoj občinski arhiv.

Kako divno so se Ti revanširali za Tvojo plemenitost, dragi Drejče, ti "kulturonosni" barbari. Nedolžnega so Te obsodili in potem ubili.

Tam ob Obelisku pri Občini nad Trstom si vsakodneвно užival najlepši pogled, ki ga morda nudi zemeljska obla in si gledal pod seboj Trst, lep in bogat, sijajen in ponosen, pa daleč tam doli v našo Istro do Koprna in Pirana, pa široko azurno gladino našega sinjega Jadranskega morja. Gledal si in obžaloval nesrečo, ki je zadelo Tvoj narod, pa si upal in upal, da pridejo boljši dnevi, da bo zmagala pravica in da bo Tvoj narod živel v slobodi. Boljši dnevi pridejo — v to verujemo — zmagala bo pravica, Tvoj narod bo živel v slobodi, ali Tebe

ki Te je narod tako ljubil in v katerega je imel zaupanje, ker si ga vedno branil, Teba več ne bo med živimi. Usoda. Moral si se žrtvovati, da bi drugi živeli in bili slobodni.

Ave, pia anima.

Danilo Zelen, slušatelj prava na ljubljanski univerzi. Mlad in lep, jak in junak. Tudi njega so pogodila zrna italijanske puške. O njem in njegovem delu danes ne bomo psali. Samo to omenjamo, da ako je res česar ga Italijani dolžijo je zaslužil, da mu Slovenci in Hrvati podignejo spomenik spredi belega Trsta. To se bo morda tudi zgodilo, ako Bog da in sreča junaka.

Junaki, počivajte v miru. Vaša kri, kakor tudi kri Vladimira Gortana, bazovskih mučenika, skupaj s krvjo ostalih tisočev najboljših sinov Trsta, Istre in Gorice, ki so položili svoje življenje na oltar domovine, in ki so padli v borbi za slobodo, bo maščevana. SLAVA VAM!

Vsem ostalim žrtvam, onim tisočim, ki so prenašali — a mnogi tisoči še prenašajo — muke fašistovskih zaporov in koncentracijskih taborišč, naj bo večna hvala!

Naj bodo Vaše muke in žrtve zalog za zmago onih idealov, za katere smo se borili in se bori-mo, a to so pravica in ljudsko dostojanstvo. V borbi proti okrutnemu in nekulturnemu fašizmu ste padli in prenašali žrtve ne samo za slobodo Slovencev in Hrvatov pod Italijo, nego za pravice človeka, za obraz človeka, za obraz človečanstva.

"Jugoslovanski Odbor iz Italije" prisega, da bodo maščevane vse krivice z brezkompromisno borbo proti krivicam in nasilju ter za zmago pravice, poštenja, slobode in ljudskega dostojanstva.

"Jugoslovanski Odbor iz Italije"

Dr. Ivan M. Čok, predsednik.

Če jih pritisne le en del, pa bo

Vsakemu poročilu, ki ga dobim za Novakov besednjak, je priloženih nekaj prisrčnih vrstic, v katerih se čuti poleg znanje slovenske dobrohotnosti še velika zaželjenost te krvavo potrebne knjige.

Tipično je v tem pogledu sledeče pismo iz Kanade:

"Kakor sem čital v časopisu, kanite izdati v najbližji bodočnosti veliko knjigo, oziroma zelo obsežen in popoln besednjak za angleški in slovenski jezik. Ko izide ta zaželjena knjiga, mi jo pošljite kar v dveh izvodih, za kar Vam prilagam \$7,22. Pošljite mi ju pa čim prej, ker hudo potrebujem in na vso moč pogrčam tak besednjak."

Gledal bom tudi na to, da ga bom priporočal še drugim rojakom v Kanadi. Kajti tukaj nas je veliko in nam vsem bo jako dobrodošla ta knjiga."

Mrs. Mary Spolar, žena znane slovenskega hotelirja Andreja Spolarja v Chicagu, mi je izročila \$4.00 za en izvod Novakovega besednjaka ter pripomnila:

"Knjiga, ki jo mislite izdati v kratkem, bo pač najboljša kar jih je še bilo izdanih med Slovinci v Ameriki. Saj jo je spisal mojster naše lepe slovenske govornice — naš pisatelj in pesnik pa žurnalst Zvonko Novak. In pa potreben nam je ta besednjak kakor ribi voda. Zato se obračam do vseh ameriških Slovencev, naj si ga naročijo in vnaprej plačajo, da pride prej na svetlo in med nas. V par tednih se tako prav lahko spravi zadosti denarja za tiskovne stroške."

Da, ga, Mary Spolar ima prav. V par tednih, ki jih še

imamo pred sabo, preden na knjigo po \$5.00, med je sedaj še po \$3.61, se odloči še kak dober tiskar, ki si mislijo nabaviti tako go, za to, da si naročijo, kov besednjak nemudoma. Na tisoče je takih in pritisne le en del, pa bo Mrs. Agnes Novak 2349 Cleveland Chicago,

Skrivno sodelovanje Paveličevcev in Habžanov razkrinkano

Pred kratkim je Times prinesel iz p... svojega carigradskega... ka dolg članek o ustaški za zopetno ustoličenje buržanov. Zaupni dok... ki so prišli v roke me... Jugoslovonom v Carigr... zanimiv način razlaga... ki je pred par meseci... v hrvaških vladnih k... povzročila prelom me... škima kvizlingoma Pa... in Kvaternikom.

Bivši šef hrvaškega... nega štaba Kvaternik... sorodstvu z rodbin... thal-Novakovič, in n... drugi vodje hrvaških... minule avstro-ogrsk... je, so bili začeli pol... lje za zopetno ustolič... sburžanov. Zamislili... ratinvo državo, ki n... obsegala Hrvaško, S... Slovenijo in morda... žarsko; nekatera por... de, da je rimsko-kat... hovníštvo podpiralo... Nemci in Italijani... morali plačati raču... ju uresničenja teh cil... vohali in zahtevali... odstranitev Kvaterni... govih najvažnejših... Vsi so bili aretirani... zopet izpuščeni in zd... ve v Sloveniji pod... nadzorstvom Gestap... Posledica tega je... senetljiva — častniki... avstro-ogrsk... prež uživali prednost... pogledih in dobivali... visoka mesta v hrvaš... so se morali zdaj v m... čajih umakniti častni... jugoslovanske armad... Med odpuščenimi... nahaja tudi Evgen... sin maršala in bivši... zagreške policije, ki... svojo sadistično nar... pred kratkim o prilik... nitve dejal, da bi se... ročno darilo, da se m... glave 5,000 Srbov.

V nekem vladnem... Washingtonu je žens... ca, ki je dobila služb... nekaj dnevi, po nesre... svoja očala. Prošila... predstojnika, naj ji... grede preko ceste k... ji očala popravi.

Predstojnik nekaj... ta, potem jo pa pošl... od tega jo pošljejo... mu. Tukaj vzame taj... prošnjo na protokol... sobo k predstojniku... li uslužbenki avdijen... Tukaj ženska se... vi svojo prošnjo. Preg... pregleda razne knjige... grafe, potem ji pa... "Mi je prav žal, s... smete iz urada, ker... volj časa v službi, b... bolniško dopust."

Usluženka se je... zaj do svoje pisalne... tam čaka, da bo proš... bolniško listo in... očala.

V nekem vladnem... Washingtonu je žens... ca, ki je dobila služb... nekaj dnevi, po nesre... svoja očala. Prošila... predstojnika, naj ji... grede preko ceste k... ji očala popravi.

Predstojnik nekaj... ta, potem jo pa pošl... od tega jo pošljejo... mu. Tukaj vzame taj... prošnjo na protokol... sobo k predstojniku... li uslužbenki avdijen... Tukaj ženska se... vi svojo prošnjo. Preg... pregleda razne knjige... grafe, potem ji pa... "Mi je prav žal, s... smete iz urada, ker... volj časa v službi, b... bolniško dopust."

Usluženka se je... zaj do svoje pisalne... tam čaka, da bo proš... bolniško listo in... očala.

Usluženka se je... zaj do svoje pisalne... tam čaka, da bo proš... bolniško listo in... očala.

ŽALOST IN VESELJE

Spisi Andrejčkovega Jožeta.

mu vse natanjko povem in ne zamolčim, da sem konstantar. "Kaj mi pa more," nimam sam pri sebi, "samo da se ne bojim, preden pa priključim, bom že jaz lahko desetkrat utekel in razpro- svoje blago. Povedal sem torej vse do kože."

človeka. Kot starodavnemu znancu podal je Tomažu roko in jel obžalovati zgubo svojega premoženja, ker bi bil sedaj lahko obilno pomagal svojemu rojaku. Tomaža niso premotile te priliznjene besede, odtegnil mu je svojo desnico ter djal: "Ne prenašli se, človek! morava se prej še več pogovoriti. — Ti si mi razodel svoje življenje, ali v vsem, kar si govoril, je le malo resnice. Prepričati te hočem ob kratkem, po kakaj poti si prišel v Ameriko. Meniš-li, da ne vem, da je bil tvoj gospod Slovenec, ne pa Nemec, da se je imenoval Matevž Senčar? Meniš, da mi ni znano, da te je najel pri hudobnem delu ukrasti in umoriti moje dete? ali spodletelo vama je; blagosrčni mož mi je rešil sina ter ga lepo izredil. Nisi-li potem natihoma ubežal s svojim gospodom v Ameriko, kjer je pograbil mnogo denarja po krivičnem ter se izdal potem za nekega grofa Tiralskega in ti si bil njegov strážaj? Pozneje pa sta se preselila v južno Ameriko odtegnivši se pravici in ondi je živel tvoj gospod pod imenom: Enrikom Egenheimom. — Ti si hudodelec in ravno tako tvoj gospod; pomislila sta v miru živeti, a pomislila nista, da hudobnež nikdar nima pokoja, povsod ga spremlja božja srd. Ti si se mislil odtegniti ljudem, ki bi ti življenje grenili in previdnost pripeljala te je ravno onemu pred oči, čegar obličje ne moreš zreti z mirnim srcem, čegar besede te zbadajo, kot strupe- ni gadje. — Jaz sem Tomaž Senčar, oni nesrečnež, katere- mu sta učinila vidva tolikanje gorje! Sedaj si v mojih rokah, lahko bi se maščeval, lahko bi te uničil, ali tega ne bom storil, božja roka naj te kaznuje, mi ljudje ne smemo segati v Njegove pravice. — Jednaka osoda najji se združila tukaj na tem otoku, le božja pomoč najji je otela gotove smrti, zato- rej ne bi bilo spodobno znosi- ti se nad svojim sovražnikom v popolnoma nezmožnem stanju. Pozabiti hočem vse, kar sem preстал, saj mi je Bog zopet podelil sina, katerega sem mislil že mrtvega. Ne, kakor s svojim sovražnikom, temuž kot z nesrečnim ptujcem hočem ravnati s teboj, kateri je izgubil vse imetje v morskih valovih in le svoje borno življenje otel. Skupaj bomo tukaj pre- nočili, skupaj jutri šli iskat kak- ke ladije, ki bi nas prepeljala domu. Vse prepuščam Onemu nad nami. Njegova volja naj se zgodi, On naj sodi krivične in pravične po svoje vsegamo- gočnosti."

Ves ta čas zrl je ptujec v tla in videti mu je bilo, kako ga tare jeza. Gotovo si je vo- šil biti daleč, daleč stran od tega človeka, večkrat si je otrl pot s čela, kot bi hotel s tem pregnati neljubo mu podobo, ki ga je trpinčila, kot straš- na pošast. Večkrat je segel za pas po svojih samokresih, pa vselej mu je roka zopet omah- nila, kot bi jo odtegnila kaka nevidna moč. "Edino še," — pravi potem Tomaž, "povej mi, je-li res mrt- tev moj stričnik, kakor si prej pravil?" "O res!" zarežal se je Jurij odurno, "če le nima železne du- še, ne bo nikdar več trave tla- čil."

"Nesrečnež! pa vendar nisi ti kriv njegove smrti?" djal je prestrašen Tomaž, kateremu so se te besede sumljivo zde- le, "vendar si nisi prisvojil ob- strašnem dejanji denarja?" (Dalje prihodnjič)

Imena v prvi vrsti spodaj od leve do desno so: Mrs. Alice Husare, hči; Alojzij Lavrich, oče družine; Pavlina, hči; Mrs. Helen Lavrich, mati rojena Marolt; Mrs. Frances Zallar, hči. V drugi vrsti so: Frank in Charles, sinova; Mrs. Josephine Kremžar, hči; Louis, sin; Mrs. Helen Mihelich, hči in John, sin. Ker imamo v doživljajih našega naroda nekatere tako važne doživljaje, da so vredni za opis v javnosti, da narod zve o njih. Za to pač imamo svoje časopise, kateri naj poročajo o tem, da se tako goji med nami sočustvovanje drug do drugega. O družini, katero vidimo zgoraj ne sliko, se da in je po- trebno nekaj opisati, sicer ne za to, ker je Lavričeva, marveč za to, ker je pionirska in slo- venska in ker je doživela mno- go brihkih ur, ko drugi nismo zanjo vedeli. Zdi se mi, da je biser med družinami in vred- na, da o njej nekoliko omeni- mo. Kakor sem rekel, naš li- sti ali časopisi so med nami radi tega vzdržani, da poroča- jo vesele in tužne novice o do- življajih našega naroda. Če že o posameznem rojaku radi poročamo o njegovih do- življajih kaj še le o družini in- to, o tako številni ter vzgledni, kakor nam jo slika predstavl- ja o štirih sinovih in petih hčere z pionirskimi starši. Pi- šem pa ta dopis par dni za tem, ko je iz te družine odšel oče, blagopokojni gospodar in pionir, ki je drugi v spodnji vrsti. Pišem pa tudi radi tega, ker sem to družino poznal več zad- njih let. Poznal sem jo po njih težkih preiskunjah, mu- dil sem se večkrat v njih hiši, ko je zunaj stal ambulanci- ni voz, ko se je oglašala bolezen radi njih pionirske matere. Ze dolgo se je oglašala bole- zen v hiši, blaga in draga mati je morala zopet in zopet v bol- nico, ker ni mogla bolezen zmagati, da bi materi ugasila nit življenja. je pa dosegla toliko, da je mater spravila ob vid na obeh očesih, oslepela jo je. To je pa najtežja bolezen in velik križ za vso družino, to bo rad vsak priznal. Mati oslepeti v družini je žalost! Žalost še posebno za hišo in družino, v kateri vlada taka ljubezen med otroki in starši. Sploh je težko opisati, kako so ti sinovi in hčere ljubi- li svoje starše, obratno pa star- ši nje, le kdor jih je poznal ali bil v njih hiši bi to razumel, to je bila pa za vse sreča v nesre- či, kajti, če bi v takem položaj- u ne bilo še take tolažbe, bi bilo življenje neznošno. V tej hiši je bilo pa po domače reče- no "angelsko." K takemu položaju bolne matere, je Bog hotel naložiti še druge križe, kakor radi imenu- jemo take slučaje. Nagloma je zbolel oče, v nekaj urah se je

Pionirska Lavričeva družina

ODVEČ (Slika. Spisal Ivo Trošt.)

In res je gorelo; dočim je Klančar slonel na peči in sa- njal, sta se mu vnela sukna rokava in se mu sežgala do kol- molcev. Zaradi smradu so pri- hiteli vsi vpit nanj, naj se va- ruje, da jim ne zažge hiše. Nihče se pa ni zmenil, da bi pogledal, kako nespretno si je starček gasil goreča rokava in se s tem opeknel prav zelo na obeh komolcih. Klančar je molčal. Tudi ni zinil, ko je Martin potegnil peč iz zida ter jo tre- ščil v vežo, češ: "Bomo vsaj brez skrbi, da nam ne zapali vasi. Kdo ve, kaj namerava gluhi starec." Poslej je Klančarja zeblo do kosti. Tiščal se je v postelji noč in dan, tlačil odojo k sebi, se premetal na levo in desno uho, zrl v strop in tiščal lice v oguljeno, amazano zgla vje, zraven se je pa tresel jeze in mraza. Živa duša se ni zmeni- la za nj; samo spomin nanj jim je bil že odveč. Jedli so mu pošiljali le po ka- kem otroku. Če je mogel, ko se mu ni preveč tresla roka, je zajel, največkrat pa nči. Zgo- dilo se je pa slednjič, da so otroci donášali, pa tudi odna- šali jedi, katerih ni pokusil. Tedaj se šele spomni Kovačevka: "Oče je najbrž bolan. Da bi le . . ." No, hudobne misli ji ni bilo treba končati, ker jo je končal Martin z željo: "Da bi le ne bil predolgo bolan!" — In nekdanji radovniški kovač se je ozrl na vrata Klančarjeve čumnate, potem pa skozi okno na hreščeci sneg, ki je bil rav- nokar zagrnil naravo; otroci so pa spoznali po gibanju njego- vih rok in oči, da je priprav- ljen starega Klančarja, raje nego mu dolgo streči v bolezni, tudi vreči na cesto. Kovačevka je šla vprašat, kje je bolezen in kako naj mu pomaga. — Nič. — Po dolgem molenovanju je odšla nevoljna kakor prvič. Tudi drugi niso opravili nič bolje; spoznali pa so vsi, da starček ni več kakor po navadi. To so naznanili še tisto popoldne v Gorenjovas- sinu Jožetu. Pa kako kmalu je bil pri oče- tu! "Dober večer, oče! Kaj ste tukaj?" Klančar se obrne v zid; le dviganje odoje na plečih svedo- či, da mož še diha. "Oče, ali me ne poznate več —?" "Že je gledal po nesnažni, mokrotni čumnati brez mize, brez stola, brez oprave in sko- ro brez svetlobe. Žal mu je bi- la očetova vstrajnost. Toliko — nad dvajset — let v tem zadu- hlem prostoru, ko bi bili ostali pri nas — tisti stotaki! No, sedaj bode stvar ložja. Manj sicer dobim, zato bo pa tudi oče živel morda le še nekaj ted- nov. Kdo ve? In moja žena ne bo več nasprotovala. "Ali ste lačni, oče? — Zej- ni? — Kaj vas boli? — Pojdi- te z mano, oče, vam ne bo manjkalo ničesar! — Boste po- streženi kakor gospod, oče! — Pa tista pisma bom poškal," je pristavil bolj tihoma, ko so že odšli domači, ker so se na- veličali brezuspešnega izprašev- vanja. Plaho se je še ozrl po neprijaznem bivališču, kamor je pahnila očeta lastnih otrok nehvaležnost, in ponovil: "Ve- ste, tisto pismo morava vzeti, da je vse moje, kar ste Marič- ki kupili za svoj užitek, veste, da ne bo huda ona, moja žena. Brez pisma ne smeva pod stre- ho! Povejte no, oče, da greste." In nekdanjega Klančarja te- lo se počasi odvalj od stene, oko se upre v sina; zmrešeni la-

Advertisement for Johnston & Jennings, International Vibration Co., and Wellman Engineering. Includes text like 'Sprejme se Izkušene Tool Makers Machinists in Set-up men' and 'Income Tax'.

JUNAKINJA IZ ŠTAJRA

PREVEL DR. JOS. JERŠE

Stefana je v svoji nedolžnosti vsa vesela, da sedaj more govoriti, in ji bodo morali verjeti, da menih ni kriv, ki ne sme biti kaznovan — menih pa je ves žalosten stal poleg in je žaloval nad nedolžnim golobčkom, ki ga že drži v krempljih jastreb, da ga raztrga. Deklica radostno pripoveduje:

"Največ sem jih pregovorila jaz; najprej sem se oglasila sama in takoj se mi jih je nekaj pridružilo, zvečer sem pa v Štajerdorfu nabrala trideset do štirideset žensk."

Sodnik je kar hropel od jeze, ki je v njem vrela; hripavo se je zadržal vanjo: "Ti se s tem bahaš?"

"Nič se ne ponašam," je odgovorila. "Seveda sem se veselila, da je Bog blagoslovil mojo revno besedo — toda sedaj —" je vzdihnila in se igrala s križcem rožnega venca, ki ji je visel okoli rožnatobelega vratu, "sem pa še prav posebno vesela."

"Sedaj šele si prav posebno vesela," je ponovil sodnik. "Deklina!" je naenkrat zavpil. "Čula si mojo postavo in si jo umela, vedela si, da kuga dere kakor ogenj in povodenj, da iztreblja mesta in dežele — pa si nahujskala sto ljudi, da romajo v kužno gnezdo. — Vlačuga! S čim opravičuješ to svojo nesramnost?"

"Storila sem to, ker sem zapupala v Boga, da nam bo pomagal; pa, saj vi tako ne verujete v božjo pomoč," je odvrnilo dete.

"Zato pa vi verujete v malike," je sopihal sodnik. Tako je vrel v njem, da je skoraj pozabil na svojo čast in na svoje dostojanstvo.

ČE STE BOLNI

Ako trpite na nerednosti v želodcu, jetrih, ledicah, vranci, revmi, visokem pritisku krvi, ali zastareli poškodbi, pridite k meni, da vidim, kaj morem storiti za vas. Imel sem velik uspeh v 25 letih v takih slučajih. Jaz se poslužujem stare evropske in najnovejše metoda bolnišnic pri zdravljenju.

Pridite do doktorja, ki razume vaš materin jezik in vam lahko razloži na razumljiv način.

DR. PAUL W. WELSH

HYDROPATHIC CLINIC

(specialist v starih boleznih)

Uradne ure:

1 do 5 popoldne, razen v sredo

423 Citizens Bldg.

850 Euclid Ave.

Telefon: MAin 6016.

(Wed. — x)

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 E. 61st St.

6122 St. Clair Ave.

HE 2730.

"Mi verujemo, kar je učil Jezus. božji Sin," je odvrnila Stefana.

"Vi pačite njegovo podobo in njegov nauk," je pihal Hendel peneč se od jeze. "Gospodje!" se je obrnil proti svetovalcem, "čuli ste, kaj sta se drznila mi reči v obraz ta nesramni menih in ta predrzna stvar. Mera moje potrpežljivosti je polna. Moja postava je teptana z nogami, pa je ni poteptala nevedna beraška sodra, marveč jo je teptal učen, izobražen menih in ž njim dekle, ki je sicer mlado, pa je polno zvijače in hudobije. Sedaj izpregovorimo sodbno, ki mora biti stroga ne zaradi svoje časti in svojega imena, marveč v blagor Štajra in cele dežele. Je-li manjše hudodelstvo rop in umor, kakor pa je; če kdo vlaču kugo v cvečočo mesta in dežele?"

S trudom se je dvignil stari Volfgang Hendel, Bertold ga je podpiral za tresočo se roko. "Dejanje je težko, zelo težko," je rekel Volfgang, "in neizmerno velika je nevarnost, v katero sta ta dva človeka hotela pahnuti mesto Štajer; hvala gospodu sodniku, da nas je rešil te nevarnosti. Toda mislim, da to ni bila samo hudobija, marveč veliko bolj neumnost. Dolgo že živim na svetu in sem poznal že marsikakega katoličana, dajal sem na svoje stroške v šole katoliške dečke — in sem med njimi zadel na prave ljudi. Tudi menihi, ki se bičajo, postijo, se odpovedujejo vsakršnemu posvetnemu veselju in v svojih črnih mšalih iščejo in hočejo najti Krista, niso najslabši ljudje. Ne zato, ker so katoličani, ki so se tako težko pregrešili, ampak zaradi javnega blagra moram reči: Mora jih zadeti kazen, ki pa naj ne bo prehuda."

Po dvorani je završalo mrmranje. Čujte! Čujte! Volf Hendel, ki velja za tako dobrega in ljudomilega moža, je prvi zahteval kazni. Sodnikove oči se iskre v divjem veselju. Rekel je: "Volfgang ima prav: dejanje kliče po maščevanju. Mislim, da ga ni v Štajru, ki bi ne sodil kakor Volfgang. Sedaj pa prosim še druge gospode svetovalce, naj povedo svoje mnenje."

Sedaj se vsi dvignejo, obsedel je le katoličan Radelmajer, in Madlzeder je rekel: "Prestopnik je grozen, in mi zahtevamo vsi za enega in eden za vse, da naj se nad obema izreče najstrožja kazni." Bertold je pristavil: "Kazni, da, pa ne najstrožja."

"Dobro," je rekel sodnik naglas, da je preglasil Bertoldove besede. "Nisem drugega pričakoval od štajerskih veljakov, ki jim je pri sreju blagor mesta. — Tam-le pa sedi samotni vrabec!" se je zasmejal in je s prstom pokazal na Radelmajerja. "Kajne, Radelmajer, vi ugovarjate vsem drugim, na dan moje izvolitve ste prav tako storili. Hočete govoriti? Govorite, toda krajše kakor Albert."

Radelmajer, ki je v obraz bled kakor kreda, se dvigne. "Vem," je rekel, "da se mi boste smejali, če bom govoril in prosil. Sam sem proti vsem. Vendar zahtevam: če že ne poznate svoboščine za menih, pošljite sodbno, preden jo izvršite, na Dunaj, da sodijo še gori, kjer niso sodniki samo luteranci kakor tu pri nas, ampak tudi katoličani. Tako je bila dosežaj pri nas navada. Stvar je tako važna, da pač lahko zah-

tevam za duhovnika in pošteno dekle milost, ki se sicer niti morilec ne odreka."

"O, da, lahko zahtevate. Le zahtevajte, kolikor hočete. Toda jaz ne dovolim tega, kar zahtevate. Saj tudi kuga ne prosi za dovoljenje pri medicinski fakulteti na Dunaju, preden udari v mesto. Ta človek in ta vlačuga sta hotela okužiti mesto. Mi vsi smo bili v smrtni nevarnosti, in hitra kakor smrt naj bo sodba in kazni, in vse ljudstvo naj reče: Amen."

Solnce je bilo že visoko na nebu. Ura je bila osem. luteranski zvon je od mestne cerkve sem vabil k šolski pobožnosti. Daleč, daleč je javkal garstenski zvon. Votlo so spodaj kipele in vršale množice.

Deček je stopil v dvorano in je prinesel lepo brušen vrč in kozarce, da bi gospodom, ki bi želeli, ponudil jutranji požirek. Menih Albert je bil ves bled in prepal, ta dan še ni ničesar zaužil. Hrepeneče je zrla Stefana proti okrepčujoči vinski kapljici, ki so jo razgretih obrazov srkali gospodje svetovalci; kako rada bi bila kakor mala sestra Samaritanke ob Jakobovem vodnjaku ponudila hladilen požirek svetemu duhovniku, toda deček se je v velikem krogu umaknil papeški-ma hudodelcema.

Bertold je napravil požirek, potem so mu majhne, svetle oči splavale proti deklici; danes mu še vino ne diši, čeprav je to najboljši Mepahalec. Videl je, da bo grozno, kar je takrat pisal sodnik; to so pričale njegove strogo namršene obrvi in pa tresoča se roka. Deklica se je pač sama pokopala in se je obremenila bolj, kakor je bilo res. Nemogoče je tako mislil Bertold, da bi bila ona vse romarje skupaj spravila. To je pač napravila menihova pridiga. Romarji so pa vsi spodaj. Naj jih pokličejo gori in jih izprašajo; tako bi prišla vsa resnica na dan. Tudi naj bi zaslišali odpadnika Kerna, ki je Alberta ovadil.

"Pokličite romarje," je rekel Hendel, ne da bi se ozrl proč od svojega pisanja. "Naj le pridejo, zaslišali jih bomo. Kern pa ne more priti; naznanil mi je, da se slabo počuti."

"Morda ga grabi kuga — ne bilo bi škoda, če bi ga zadavila," je menil Bertold.

Albert se je grenko nasmehnil. Torej Kern. Kern ga je torej izdal in dal pod nož njega in nedolžno dete. . . Kern, preje garstenski profes. Judež, nekaj apostol!

Kakor povodenj je medtem prisumelo, prigrmelo in pribobnelo po stopnicah gori — in v dvorano so se pritipali, so pristorkljali romarji . . . blede obrazi čela, s katerih je lil pot, oguljena obleka, ponošeni čevlji, vsi so izmučeni in izdelani silno so jih, ko so korakali skozi Štajer, zasmehovali in psovali luteranski paglavci.

Neki romar je nosil zastavo, ki pa je bila povešena, da se je podoba skoraj po tleh vlekla.

Duhovnik je stal tu, utopljen v globoke misli in se ni ozrl, ko so prišli romarji v dvorano. Stefana jih je pa pozdravljala s svojimi jasnimi očmi; iz prsi pa ji je kipelamolitev: da bi vsi pomagali gospodu patru, da bi ga nihče ne zapustil. Saj je bil oče vsem, naj bi sedaj nihče tega ne po-

zabil. Smilili so se ji ubožci . . . ki so bili tako trudni in še niso ničesar zaužili. . . Možu, ki je nosil zastavo, je dala znamenje, naj jo dvigne; zdelo se je, da je ne ume.

Sodnik Hendel je pomaknil od sebe pisarije, dvignil se je in se je približal romarjem.

"Torej ste tu, vi ubogi ljudje," je rekel, "no, vas so pa lepo zvalili na led. Toda, ne bojte se, vj zapeljani reveži, nič hudega se vam ne bo zgodilo. Pač vam ni bila znana moja postava, ali je pa niste umeli."

Njegova prijaznost in ljudomilost je romarje kar očarala — Najprej so zrl v tla, potem pa so drug za drugim mrmrali besede, ki jim jih je sodnik položil na jezik: Nič nismo vedeli, ničesar nismo ra-

zumeli. Žalostno se je ozrl Albert po svojih romarjih. Sree mu krvavi. So-li v nesreči ob vso vero prišli? O kako so klečali v Frajzingu, kako molili . . . in sedaj? O, Peter, ki si Jezusa zatajil!

"Nič se ne bojte," je ponov-

no rekel Hendel prepromarjem. "Vaša kazna huda. Poklical sem vas da od vas izvem neko moramo vedeti. Kdo prigovoril k procesiji ali to dekle? Če mi čeno odgovorite, ste greste lahko domov."

NAZNANILO IN ZAHVALA

V globoki žalosti in potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni soprog in skrbni oče ter stari oče

Alojzij Lavrich

ki je za vselej zatisnil svoje trudne oči 29. januarja 1943. Bolehal je samo tri dni. Pokojnik bil rojen v vasi Loški potok 26. maja 1871. domače Lenartov Lojze, kakor je bil poznan med svojimi prijatelji. V Ameriko je prišel pred leti.

Prisrčno zahvalo želimo izreči Rt. Rev. mentorju Vitus Hribarju za podelitev sv. zakramenta, lep nagovor v cerkvi in opravljeno mašo. Prav tako naša globoka zahvala Rev. pastirju in Rev. Čelesniku za asistenco pri sv. maši.

Naša najprisrčnejša zahvala velja tudi vsem, ki so nam stali ob strani v dneh največje žalosti v družini. Hvala vsem, ki so prišli pokojnika pokropiti, ko je ležal na mrtvaškem odru in ga spremljali na njegovi zadnji zemeljski poti.

Najlepšo zahvalo izrekamo tudi vsem, ki so položili krasne vence ob krsto pokojnega in za darove za sv. maše, ki se bodo branile mirni pokoj dragega nam pokojnika.

Lepa hvala tudi društvenim sobratom, ki so prišli svojega sobrata pokropiti, ko je ležal na mrtvaškem odru in ki so ga potem tudi spremljali do groba. Enako najlepša zahvala tudi vsem, ki so dali svoje automobile brezplačno na razpoložnost ob priliki pogreba.

Prav lepo se zahvaljujemo tudi pogrebni službi zavodu Anton Grdina in Sinovi za vso naklonenost in postrežbo ter izvrstno vodstvo pogrebnice.

Ti pa, ljubljeni soprog, oče in stari oče, če si se po dolgem zemeljskem trpljenju. Te, naša žalostna srca in solza nam zaliva oči, misli na Te, ki si nas za vedno zapustil. Toliko nas upanje, da se zopet snidemo nad zvezdami. Naj Ti bo lahka ameriška zemlja.

Zalujoči ostali:

HELEN LAVRICH, soproga. LOUIS, CHARLES, JOHN in FRANK, sinovi. FRANCES, por. Zalar; HELEN, por. Mihelc. ALICE, por. Husare; JOSEPHINE, por. Kropf. zar in PAULINE, hčere.

Za njim žaluje tudi petnajst vnukov.

Cleveland, O., 17. febr. 1943.

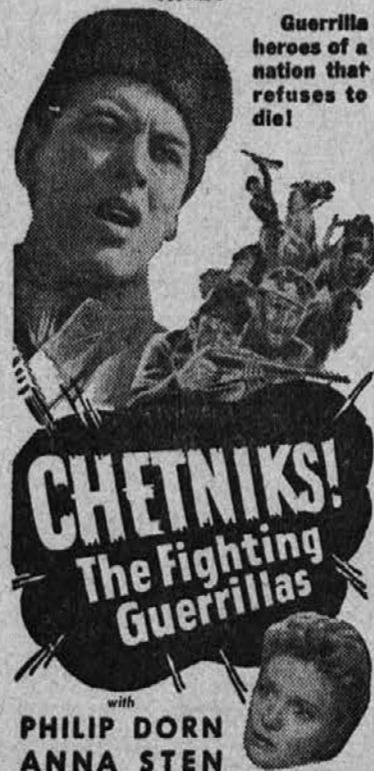
Naši fantje se kaj dobro razumejo z domačini v Indiji. Na sliki vidimo narednika Douglas Radneyja iz Mineola, Texas, v prijateljskem razgovoru z domačini. Videti je, da so bili otroci prav veseli domačnosti ameriškega narednika.

Desna na sliki je ameriška bolniška strežnica Berward, ki ima čim poročnika in se nahaja kot bolniška strežnica v vojaški bolnišnici v Jeruzalemu, kjer so naše bolničarke zaposlene z angleškimi. Na sliki jo vidimo, ko dvema škotskima ranjencema prižiga cigarete.

R K O ALLEN ZDAJ!

prvi v Clevelandu kaže

with PHILIP DORN ANNA STEN

E K S T R A ! "Women at Arms!"

TO JE AMERIŠKA SERIJA

Vojaški vlak. Prosimo informacij. Kartun. Novice.

V BLAG SPOMIN

OSME OBLETNICE SMRTI NIKDAR POZABLJENEGA OČETA

Frank Terček

ki ga je Bog poklical k sebi dne 17. februarja, 1935.

Osem let v hladnem grobu, oče najin že počivajo; ne prašnje mlie, ne solze, jih iz tega spanja ne zbude.

Večni Bog Vam daj plačilo, storili vse najboljšje ste za nas, naš spomin naj bo darilo, počivajte sladko za večni čas.

Vaša draga, ki Vas vedno bolj pogrešata.

JOSEPHINE in FRANK.

Cleveland, O., 17. februarja, 1943.

UČITE SE ANGLEŠČINE

iz Dr. Kernovega

ANGLEŠKO-SLOVENSKEGA BERILA

"ENGLISH-SLOVENE READER"

kateremu je znižana cena in stane samo: \$ 2.00

Naročila sprejema

KNJIGARNA JOSEPH GRDINA 6113 St. Clair Ave. Cleveland, O.